

WANTSEN VAN DE NEDERLANDSE WADDENEILANDEN IV

(HEMIPTERA: HETEROPTERA)

Berend Aukema, Dik Hermes, Ping-ping Chen & Nico Nieser

Het laatste overzicht van de wantsen van de Nederlandse waddeneilanden dateert van 2004 met aanvullingen in 2009. Een opsomming wordt gegeven van 144 nieuwe eilandrecords, waaronder 12 soorten die voor het eerst op de waddeneilanden zijn waargenomen. *Pachycoleus pusillimus* (Dipsocoridae) is nieuw voor de Nederlandse lijst. In totaal zijn er nu 375 soorten wantsen van de waddeneilanden bekend.

INLEIDING

De wantsenfauna van de waddeneilanden heeft al geruime tijd onze belangstelling (Aukema & Woudstra 1989, Aukema et al. 2004, Aukema & Hermes 2009) en in deze vierde bijdrage wordt opnieuw de balans opgemaakt. Als resultaat van verdere inventarisaties op Texel, Vlieland, Ameland en Schiermonnikoog, lopend collectieonderzoek en gedocumenteerde waarnemingen op internet worden 144 nieuwe eilandrecords gemeld. Twaalf soorten werden voor het eerst op de waddeneilanden waargenomen: *Pachycoleus pusillimus* (Dipsocoridae), *Rhabdomiris striatellus*, *Parapsallus vitellinus*, *Phylus coryli*, *Phylus melanocephalus*, *Psallus albicinctus* en *Psallus assimilis* (Miridae), *Anthocoris butleri* en *Xylocoris galactinus* (Anthocoridae), *Scolopostethus puberulus*, *Peritrechus lundii* en *Rhyparochromus vulgaris* (Lygaeidae).

Het aantal op de waddeneilanden waargenomen soorten stijgt daarmee tot 375. Van *Pachycoleus pusillimus* is het de eerste waarneming in Nederland.

WAARNEMINGEN

In onderstaand overzicht zijn details te vinden van de nieuw op de waddeneilanden waargenomen soorten. Volledige gegevens worden alleen opgegeven voor de eerste vondst op het desbetreffende eiland; van de overige vondsten worden alleen de Amersfoortcoördinaten (AC) gegeven. De volgorde en nomenclatuur van de taxa zijn gebaseerd op de 'Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region' (Aukema & Rieger 1995, 1996, 1999, 2001, 2006). Tenzij anders tussen haakjes vermeld bevindt het materiaal zich in de collectie van de verzamelaar.

Figuur 1. *Pachycoleus pusillimus*, vrouwtje. Foto Theodoor Heijerman.

Figure 1. *Pachycoleus pusillimus*, female. Photo Theodoor Heijerman.

Waarnemingen van de internetsite waarneming.nl werden alleen gebruikt als ze met behulp van bijbehorend beeldmateriaal gevalideerd konden worden. Soorten die nieuw zijn voor de waddeneilanden zijn gemarkeerd met een asterisk (*).

Gebruikte afkortingen: BA – Berend Aukema; DH – Dik Hermes; NN – Nico Nieser; PC – Ping-ping Chen; RMNH – Naturalis Biodiversity Center, Leiden; ZMAN – collectie Zoölogisch Museum, Amsterdam, nu gehuisvest in RMNH.

Een volledige lijst van de wantsensoorten die voor de waddeneilanden, inclusief de Oost- en Noord-Friese, zijn vastgesteld, wordt in tabel 2 gegeven.

TEXEL

Familie Corixidae

Cymatia rogenhoferi (Fieber, 1864)

Bollekamer, heidepoel, AC 110-560, 28.IV.2011, 1 ♂, BA.

Corixa dentipes Thomson, 1869

De Koog, 't Mientje, AC 112-565, 31.VIII.2005, 2 ex., G. Strauss.

Familie Gerridae

Aquarius paludum paludum (Fabricius, 1794)

Pieter Rozenvlak, AC 110-561, 4.V.2012, 4 ♂, 1 ♀, BA & DH; tevens in AC 111-561 en 115-570).

Gerris (Gerris) argentatus Schumel, 1832

De Muy, AC 115-570, 7.V.2012, 1 ♀, BA & DH (BA).

Familie Tingidae

Acalypta platycheila (Fieber, 1844)

Eierlandse Duinen, AC 118-576, 7.V.2012, 3 ♂, 3 ♀ uit vochtig mos, BA & DH.

Familie Lygaeidae

Nysius helveticus (Herrich-Schaeffer, 1850)

Slufterweg, AC 116-571, 20.VII.2011, 1 ♂, 3 ♀, DH; tevens in AC 111-557 en 117-572.

**Peritrechus lundii* (Gmelin, 1790)

Slufterweg, AC 116-571, 20.VII.2011, 1 ♂, DH.

Ook bekend van de Noord-Friese eilanden (Bröring et al. 1993).

**Rhyparochromus vulgaris* (Schilling, 1829)

De Cocksdoorp, AC 119-574, 15.VII.2010, 1 ex., Chr. Geris (foto waarneming.nl). Niet bekend

van de Oost- en Noord-Friese eilanden (Bröring et al. 1993).

Familie Coreidae

Leptoglossus occidentalis Heidemann, 1910

Oost, AC 121-567, 22.IX.2010, 1 ex. op licht, D. Schermer (foto waarneming.nl); tevens in AC 113-568 en 120-574.

VLIELAND

Familie Corixidae

Arctocorisa gemari (Fieber, 1848)

Oost-Vlieland, IJsbaan, AC 133-590, 11.IX.2011, 1 ♀, J. van der Molen (Natuurmuseum Nijmegen).

Sigara (Halicorixa) selecta (Fieber, 1848)

Kroon's Polders, AC 126-585, 10.IX.2011, 1 ♂, A.J. Dees. Van de waddeneilanden alleen bekend van Terschelling en daar in 1962 voor het laatst waargenomen (Aukema et al. 2002). Niet bekend van de Oost- en Noordfriese eilanden (Bröring et al. 1993).

Familie Mesoveliidae

Mesovelia furcata Mulsant & Rey, 1852

Oost-Vlieland, IJsbaan, AC 133-590, 9.IX.2011, 2 ♂, BA (RMNH).

Familie Veliidae

Microvelia (Microvelia) reticulata (Burmeister, 1835)

Oost-Vlieland, IJsbaan, AC 133-590, 9.IX.2011, 4 ♂, 1 ♀ en 2 nimfen vijfde stadium, BA (1 ♂, 1 ♀ in RMNH).

Familie Miridae

Dicyphus (Dicyphus) errans (Wolff, 1804)

Oost-Vlieland, dorp, AC 133-589, 11.IX.2011, 1 ♀ gesleept van *Geranium macrorrhizum*, BA.

Trigonotylus caelestialium (Kirkaldy, 1902)

Oost-Vlieland, Zoute Weide, AC 132-589, 10.IX.2011, 3 ♂, 1 ♀, BA.

Psallus (Hylopsallus) perrisi (Mulsant & Rey, 1852)

Oost-Vlieland, rond Klaas Douwespoel, AC 133-590, 9.VI.2005, 1 ♂ geklopt van zomereik *Quercus robur*, BA.

Psallus (Psallus) lepidus Fieber, 1858

Oost-Vlieland, dorp, AC 133-589, 28.VI.2007, 4 ♂, 4 ♀ geklopt van es *Fraxinus excelsior*, BA.

Familie Anthocoridae

**Xylocoris (Proxylocoris) galactinus* (Fieber, 1836)

Vianen, AC 129-587, 10.IX.2011, 9 ♂, 9 ♀ uit oude hooihoop, BA (1 ♂, 2 ♀ in RMNH).

Ook bekend van het Oost-Friese waddeneiland Borkum (Bröring et al. 1993).

Familie Lygaeidae

Kleidocerys ericae (Horváth, 1908)

Oost-Vlieland, heitje, AC 134-590, 11.IX.2011, imago's en nimfen in groot aantal gesleept van struikheide *Calluna vulgaris*, BA.

Sphragisticus nebulosus (Fallén, 1807)

Oost-Vlieland, Zoute Weide, AC 132-589, 10.IX.2011, 3 ♂, 3 ♀, BA.

Plinthisus (Plinthisomus) pusillus (Scholtz, 1847)

Rug van het Veen, AC 130-588, 10.IX.2011, 1 ♂ uit nest *Formica rufa*, O. Vorst (BA).

Familie Coreidae

Leptoglossus occidentalis Heidemann, 1910

Oost-Vlieland, Haven, AC 134-589, 26.VIII.2011, 1 ex. op de veerboot vanaf Harlingen, SBB Vlieland (foto waarneming.nl); tevens in AC 125-585.

TERSCHELLING

Familie Coreidae

Leptoglossus occidentalis Heidemann, 1910

West-Terschelling, Volkstuinen Noord, AC 143-598, 23.VIII.2011, 1 ex. op licht, A. Krediet en andere waarnemers (foto waarneming.nl).

AMELAND

Familie Corixidae

Sigara (Subsigara) longipalis (J. Sahlberg, 1878)

Ballum, Roosduinen, AC 176-607, 24.IX.2011, 3 ♂, BA.

Familie Hydrometridae

Hydrometra stagnorum (Linnaeus, 1758)

Buren, Ijsbaan, AC 182-607, 23.IX.2011, 1 ♀, PC (BA).

Familie Gerridae

Aquarius paludum paludum (Fabricius, 1794)

Eendenkooi, Zwanenwaterduinen, AC 179-607, 18.VI.2011, 1 ♂ en 2 nimfen vijfde stadium, BA.

Gerris (Gerris) argentatus Schumel, 1832

Nes, De Vleijen, AC 181-607, 19.VI.2011, 1 ♂, 1 ♀, BA.

Gerris (Gerris) lacustris (Linnaeus, 1758)

Nes, De Vleijen, AC 181-607, 19.VI.2011, 1 ♂, 1 ♀, BA.

Familie Microphysidae

Loricula (Loricula) bipunctata (Perris, 1857)

Ballum, AC 176-606, 20.VI.2011, 21 ♀ onder struikheide *Calluna vulgaris*, BA.

Loricula (Myrmedobia) coleoprata (Fallén, 1807)

Ballum, AC 176-606, 20.VI.2011, 3 ♀ onder struikheide, BA.

Loricula (Myrmedobia) exilis (Fallén, 1807)

Buren, Klein Vaarwater, AC 183-607, 1.VI.2000, 1 ♂, DH; tevens in AC 176-606, 183-608 en 189-608.

Familie Miridae

Campyloneura virgula (Herrich-Schaeffer, 1835)

Hollum, langs Jan Roepepad, AC 171-606, 19.VI.2011, 5 nimfen vijfde stadium van meidoorn *Crataegus* geklopt, BA; tevens in AC 176-606.

Dicyphus (Brachyceroea) globulifer (Fallén, 1829)

Nes, De Vleijen, AC 181-607, 18.VI.2011, 3 ♂, 5 ♀ van dagkoekoeksbloem *Silene dioica*, BA.

Dicyphus (Dicyphus) errans (Wolff, 1804)

Nes, De Vleijen, AC 181-607, 18.VI.2011, 1 ♂, 1 ♀ van dagkoekoeksbloem, BA.

Deraeocoris (Deraeocoris) flavilinea (A. Costa, 1862)

Nes, De Vleijen, AC 181-607, 18.VI.2011, 1 ♂ en 1 nimf vijfde stadium geklopt van zwarte els *Alnus glutinosa*, BA; tevens in AC 181-606.

Apolygus lucorum (Meyer-Dür, 1843)

Ballum, berm Jelmeraweg, AC 174-605, 19.VI.2011, 1 ♂ van bijvoet *Artemisia vulgaris*, PC (BA).

Camptozygum aequale (Villers, 1789)

Buren, Klein Vaarwater, AC 182-607, 17.VI.2011, 3 ♂ en 2 nimfen vijfde stadium geklopt van zwarte den *Pinus nigra*, BA; tevens in AC 181-607.

Lygus rugulipennis Poppius, 1911

Ballum, AC 175-607, 3.XI.2010, 1 ♂, 1 ♀, Th. Heijerman; tevens in AC 176-606, 170-606, 179-606, 179-607, 182-607 en 188-608.

Megacoelum beckeri (Fieber, 1870)

Hollum, Hollumberbos, AC 170-606, 26.IX.2011, 1 ♂ geklopt van den, Th. Heijerman (BA).

Neolygus contaminatus (Fallén, 1807)

Nes, De Vleijen, AC 181-607, 18.VI.2011, 1 ♀, BA; tevens in AC 176-606 en 182-607.

Neolygus populi (Leston, 1957)

Hollum, langs Jan Roepepad, AC 171-606, 19.VI.2011, 1 ♂ van witte abeel *Populus alba*, BA; tevens in AC 181-606.

Neolygus viridis (Fallén, 1807)

Ballum, AC 176-606, 20.VI.2011, 8 ♂, 12 ♀ van lijsterbes, *Sorbus aucuparia*, BA.

Orthops basalis (A. Costa, 1853)

Ballum, AC 176-606, 20.VI.2011, 1 ♂ van reuzenberenklauw *Heracleum mantegazzianum*, BA.

Phytocoris (Ktenocoris) ulmi (Linnaeus, 1758)

Zwanenwaterduinen, AC 179-607, 18.VI.2011, 1 nimf vijfde stadium van *Salix repens*, BA; tevens in AC 176-606. Van de waddeneilanden alleen bekend van Texel (Aukema et al. 2004).

**Rhabdomiris striatellus striatellus* (Fabricius, 1794)

Ballum, AC 173-606, 25.V.2012, 1 ♂, 2 ♀ van zomereik, BA.

Megaloceroea recticornis (Geoffroy, 1785)

Nes, De Vleijen, AC 181-607, 18.VI.2011, 1 ♂, BA; tevens in AC 171-605 en 176-606.

Trigonotylus caelestialium (Kirkaldy, 1902)

Ballum, berm Jelmeraweg, AC 174-605, 19.VI.2011, 1 ♂, PC; tevens in AC 176-606.

Strongylocoris luridus (Fallén, 1807)

Nes, De Vleijen, AC 181-606, 18.VI.2011, 2 ♀ in de duinen onder zandblauwtje *Jasione montana*, BA.

Orthotylus (Litocoris) ericetorum ericetorum (Fallén, 1807)

Ballum, Roosduinen, AC 176-606, 24.IX.2011, 6 ♀ van struikheide, BA (2 ♀ in RMNH).

Orthotylus (Orthotylus) flavinervis (Kirschbaum, 1856)

Zwanenwaterduinen, AC 179-607, 18.VI.2011, 3 nimfen vijfde stadium van zwarte els, BA; tevens in AC 171-605.

Orthotylus (Orthotylus) tenellus (Fallén, 1807)

Ballum, AC 176-606, 20.VI.2011, 3 ♀ van zomereik, BA, PC & NN.

Orthotylus (Orthotylus) viridinervis

(Kirschbaum, 1856)

Nes, dorp, AC 181-606, 19.VI.2011, 1 ♂ van iep *Ulmus*, BA.

Orthotylus (Pachylops) virescens (Douglas & Scott, 1865)

Nes, Kweekbos, AC 179-606, 24.IX.2011, 8 ♀ van brem *Cytisus scoparius*, BA.

Pilophorus cinnamopterus (Kirschbaum, 1856)

Buren, Klein Vaarwater, AC 182-607, 23.IX.2011, 1 ♂, 1 ♀ van zwarte den, NN; tevens in AC 170-606.

Amblytylus nasutus (Kirschbaum, 1856)

Nes, De Vleijen, AC 181-606, 18.VI.2011, 3 ♀, BA; tevens in AC 176-606.

Atractotomus mali (Meyer-Dür, 1843)

Hollum, langs Jan Roepepad, AC 171-606, 19.VI.2011, 1 ♂, 2 ♀ en 2 nimfen vijfde stadium van meidoorn, BA; tevens in AC 176-606.

Harpocera thoracica (Fallén, 1807)

Nes, AC 179-607, 25.V.2012, 1 ♂, 1 ♀, BA; tevens in AC 176-607.

Phoenicocoris obscurus (Fallén, 1829)

Buren, Klein Vaarwater, AC 182-607, 17.VI.2011, 4 ♂, 1 ♀ van zwarte den, BA; tevens in AC 176-607 en 181-607. Van de waddeneilanden alleen bekend van Terschelling (Aukema et al. 2004).

**Phylus (Phylus) coryli* (Linnaeus, 1758)

Nes, AC 181-606, 19.VI.2011, 10 ♂, 5 ♀ van krulhazelaar *Corylus avellana* cultivar, BA. Niet op de Oost- en Noord-Friese eilanden (Bröring et al. 1993).

**Phylus (Phylus) melanocephalus* (Linnaeus, 1767)

Nes, De Vleijen, AC 181-606, 18.VI.2011, 1 ♂ van zomereik, BA; tevens in AC 176-606. Ook op Schiermonnikoog waargenomen, maar niet op de Oost- en Noord-Friese eilanden (Bröring et al. 1993).

Plagiognathus chrysanthemi (Wolff, 1804)

Zwanenwaterduinen, AC 179-607, 18.VI.2011, 1 ♂, 1 ♀, BA.

**Psallus (Hylopsallus) assimilis* Stichel, 1956

Nes, AC 181-606, 19.VI.2011, 3 ♂, 1 ♀ van Spaanse aak *Acer campestre*, BA. Niet bekend van de Oost- en Noord-Friese eilanden (Bröring et al. 1993).

Psallus (Mesopsallus) ambiguus (Fallén, 1807)
Nes, De Vleijen, AC 181-607, 18.VI.2011, 1 ♂ van
zwarte els, BA.

Psallus (Psallus) confusus Rieger, 1981
Nes, De Vleijen, AC 181-606, 18.VI.2011, 7 ♂,
11 ♀ van zomereik, BA; tevens in AC 171-605,
171-606 en 176-606.

Psallus (Psallus) lepidus Fieber, 1858
Zwanenwaterduinen, Eendenkooi, AC 179-607,
18.VI.2011, 1 ♂, 4 ♀ van es, BA.

Sthenarus rotermundi (Scholtz, 1847)
Hollum, langs Jan Roepepad, AC 171-606,
19.VI.2011, 3 ♂, 7 ♀ van witte abeel, BA; tevens
in AC 171-605, 176-606 en 181-606.

Familie Anthocoridae

Acomporis alpinus Reuter, 1875
Buren, Klein Vaarwater, AC 182-607, 17.VI.2011,
1 ♂ van zwarte den, BA.

Acomporis pygmaeus (Fallén, 1807)
Buren, Klein Vaarwater, AC 182-607, 17.VI.2011,
1 ♂ van zwarte den, BA. Van de waddeneilanden
alleen bekend van Terschelling (Aukema et al.
2004).

**Anthocoris butleri* Le Quesne, 1954
Ballum, tuin Gemeentehuis, AC 175-606,
19.VI.2011, 2 ♂, 1 ♀ van *Buxus Buxus semper-*
virens, BA. Niet gemeld van de Oost- en Noord-
Friese eilanden (Bröring et al. 1993).

Anthocoris confusus Reuter, 1884
Ballum, Roosduinen, AC 176-606, 24.IX.2011,
1 ♀ van zomereik, BA.

Temnostethus (Temnostethus) pusillus (Herrich-
Schaeffer, 1835)
Ballum, Roosduinen, AC 176-606, 24.IX.2011,
3 ♀ van zomereik, BA.

Orius (Heterorius) horvathi (Reuter, 1884)
Buren, Oostbos, AC 183-608, 23.IX.2011, 6 ♀ van
zwarte den, BA; tevens in AC 170-606 en 182-607.

Orius (Heterorius) vicinus (Reuter, 1884)
Nes, De Vleijen, AC 181-607, 18.VI.2011, 1 ♂,
1 ♀, BA.

Familie Reduviidae

Empicoris vagabundus (Linnaeus, 1758)
Buren, Oostbos, AC 183-608, 23.IX.2011, 1 ♀
van zwarte den, Th. Heijerman (BA); tevens in
AC 182-607.

Familie Aradidae

Aradus cinamomeus Panzer, 1806
Buren, Buurderbos, AC 183-608, 29.X.2010, 1 ♂
van zwarte den, Th. Heijerman (BA).

Familie Lygaeidae

Ischnodemus sabuleti Fieber, 1837
Nes, De Vleijen, AC 181-607, 27.V.2012,
1 brachypteer ♀ van den, NN (BA).

Chilacis typhae (Perris, 1857)
Zwanenwaterduinen, AC 179-607, 18.VI.2011,
nimfen in oude zaadkolven grote lisdodde *Typha*
latifolia, PC.

**Scolopostethus puberulus* Horváth, 1887
Zeereep bij paal 17, AC 184-608, 26.IX.2011,
1 macropteer mannetje van helm *Ammophila*
arenaria, BA. Ze is niet bekend van de Oost- en
Noord-Friese eilanden (Bröring et al. 1993).

Aphanus rolandri (Linnaeus, 1758)
Nes, langs Ballumerweg, AC 180-606, 2.V.2009,
1 ex., J. Huizinga (foto waarneming.nl).

Pionosomus varius (Wolff, 1804)
Het Oerd, AC 188-608, 25.IX.2011, 3 ♂, 1 ♀, BA
(1 ♀ RMNH).

Sphragisticus nebulosus (Fallén, 1807)
Ballum, AC 176-606, 20.VI.2011, 1 ♂, 10 ♀ en
1 nimf vijfde stadium, PC en NN.

Pachybrachius fracticollis (Schilling, 1829)
Zwanenwaterduinen, AC 179-607, 18.VI.2011,
1 ♀, PC (BA).

Peritrechus nubilus (Fallén, 1807)
Ballum, AC 176-606, 20.VI.2011, 17 nimfen vijfde
stadium, PC en NN; tevens in AC 184-608.

Familie Piesmatidae

Piesma maculatum (Laporte, 1833)
Ballum, AC 176-606, 20.VI.2011, in groot aantal
met nimfen op melde *Chenopodium*, BA, PP en NN.
Familie Coreidae

Coreus marginatus marginatus (Linnaeus, 1758)
Nes, langs Ballumerweg, AC 180-606, 17.
VIII.2008, 1 ex., J. Huizinga (foto waarneming.
nl); tevens in AC 176-606, 181-607 en 182-607.

Leptoglossus occidentalis Heidemann, 1910
Nes, Vleijen, AC 181-607, 4.X.2010, 1 ex.,
R. Hiemstra (foto waarneming.nl); tevens in
AC 182-607, waar ook een nimf tweede stadium
werd waargenomen.

Familie Cydnidae

Tritomegas bicolor (Linnaeus, 1758)

Nes, Kweekbos, AC 179-606, 25.IV.2010, 1 ex.,

J. Huizinga (foto waarneming.nl).

Familie Thyreocoridae

Thyreocoris scarabaeoides (Linnaeus, 1758)

Nes, 10.VI.1955, 2 ♀, P.A.A. Loof (ZMAN).

Familie Acanthosomatidae

Cyphostethus tristriatus (Fabricius, 1787)

Zeereep bij paal 17, AC 189-609, 22.IX.2011, 1 ♀,

Th. Heijerman (BA). Van de waddeneilanden
alleen bekend van Terschelling (Aukema &

Hermes 2009).

Familie Scutelleridae

Eurygaster testudinaria testudinaria (Geoffroy,
1785)

Nes, AC 179-607, 27.V.2012, 1 ♂, 1 ♀, BA.

Familie Pentatomidae

Pentatoma rufipes (Linnaeus, 1758)

Nes, AC 181-606, 27.V.2012, 1 nimf derde stadium
op iep *Ulmus* sp., BA.

Piezodorus lituratus (Fabricius, 1794)

Nes, langs Ballumerweg, AC 180-606, 19.VIII.

2006, 1 ex., J. Huizinga (foto waarneming.nl);

tevens in AC 176-606, 180-607 en 181-607.

Podops inuncta (Fabricius, 1775)

Buren, AC 183-607, 31.X.2010, Th. Heijerman

(ZMAN).

SCHIERMONNIKOOG

Familie Dipsocoridae

**Pachycoleus pusillimus* (J. Sahlberg, 1870)

Nieuw voor Nederland

Vochtig duingrasland langs Johan de Jongpad,

AC 208-612, 20.V.2012, 5 ♂, 11 ♀ uit fijn ladder-

mos *Eurhynchium praelongum*, BA (3 ♀ in RMNH).

Pachycoleus pusillimus (fig. 1) heeft een Europese

verspreiding en is bekend van Denemarken,

Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Grieken-

land, Hongarije, Italië, Macedonië, Noorwegen,

Polen, Oostenrijk, Noord- en Zuid-Rusland,

Slowakije, Spanje, Tsjechië en Zweden (Kerzhner

1995, Golub 2004, Coulianos 2005, Heiss &

Péricart 2007). Ze geldt overal als zeldzaam tot

zeer zeldzaam, maar dit is waarschijnlijk vooral

te wijten aan de geringe grootte van 1,0-1,2 mm,

waarmee ze ook één van de kleinste Europese

soorten is. Ze leeft zoöfaag van kleine ongewer-

velden in vochtige biotopen tussen mos en veen-

mos *Sphagnum*. Op Schiermonnikoog (fig. 2)

werd ze geklopt uit vochtig mos, voornamelijk

fijn laddermos *Eurhynchium praelongum*, tussen

grassen, moeraskartelblad *Pedicularis palustris*

en jonge opslag van kruipwilg *Salix repens*.

Andere wantsen ter plekke waren *Hebrus ruficeps*

(Hebridae), *Acalypta platycheila* en *Agramma*

laetum (Tingidae), en *Pachybrachius fracticollis*

(Lygaeidae).

Familie Corixidae

Sigara (Subsigara) longipalis (J. Sahlberg, 1878)

Kooiduinen, AC 208-611, 18.V.2012, 13 ♂, BA;

tevens in AC 207-611 en 208-612.

Figuur 2. Vindplaats van *Pachycoleus pusillimus* op

Schiermonnikoog. Foto Theodoor Heijerman.

Figure 2. Locality of *Pachycoleus pusillimus* at

Schiermonnikoog. Photo Theodoor Heijerman.

Familie Veliidae

Microvelia (Microvelia) reticulata (Burmeister, 1835)

Ijsbaan, AC 206-611, 19.V.2012, 6 ♂, BA.

Familie Gerridae

Aquarius paludum paludum (Fabricius, 1794)

Plas ten oosten van de Prins Bernardweg, AC 208-612, 21.V.2012, 1 macropteer ♀, BA.

Familie Saldidae

Saldula arenicola arenicola (Scholtz, 1847)

Noorderduinen, AC 206-212, 9.VI.2010, 5 ♂, 3 ♀, BA.

Familie Tingidae

Acalypta platycheila (Fieber, 1844)

Glop ten oosten van Scheepstrapad, AC 206-611, 8.VI.2010, 1 ♂, 2 ♀ uit mos, BA.

Kalama tricornis (Schrank, 1801)

Oosterkwelder, AC 211-611, 25.VIII.1995, 1 ♂, H.T. Edzes.

Familie Miridae

Bryocoris pteridis (Fallén, 1807)

Langs Cornelis Visserpad, AC 206-611, 5.VI.2011, 11 ♂, 4 ♀, DH.

Charagochilus (Charagochilus) gyllenhalii (Fallén, 1807)

Westerduinen, AC 205-611, 3.VI.2011, 1 ♀, DH; tevens in AC 208-612 en 211-612.

Lygocoris rugicollis (Fallén, 1807)

Westerduinen, AC 205-611, 3.VI.2011, 1 ♂, 1 ♀, DH.

Megaloceroea recticornis (Geoffroy, 1785)

Omgeving Ijsbaan, AC 206-611, 8.VI.2010, 4 nimfen vijfde stadium, BA; tevens in AC 207-612.

Trigonotylus psammaecolor Reuter, 1885 (fig. 3)

Oosterstrand, AC 211-613, 11 ♂, 9 ♀ van bies-tarwegras *Elytrigia juncea boreoatlantica*, DH.

Cyllecoris histrionius (Linnaeus, 1767)

Langs Cornelis Visserpad, AC 206-611, 5.VI.2011, 2 ♀ van zomereik, DH.

Orthotylus (Orthotylus) tenellus (Fallén, 1807)

Camping Seedune, AC 206-611, 4.VI.2011, 1 ♂ van zomereik, DH.

Systemonotus triguttatus (Linnaeus, 1767)

Kobbeduinen, AC 210-611, 2.VI.2011, 1 ♂, DH.

Amblytylus nasutus (Kirschbaum, 1856)

Vloedmerk Binnenkelder langs Kobbeduinen, AC

209-611, 9.VI.2010, 1 ♂ en 1 nimf vijfde stadium; tevens in AC 206-611 en 210-611.

Atractotomus mali (Meyer-Dür, 1843)

Westerduinen, AC 205-611, 4.VI.2011, 2 ♂, 1 ♀ van meidoorn, DH.

Conostethus roseus (Fallén, 1807)

Droog duingrasland, AC 206-611, 19.V.2012, 2 ♂ en veel nimfen vijfde stadium van buntgras *Corynephorus canescens*, BA. Van de waddeneilanden alleen bekend van Ameland (Aukema et al. 2004).

Harpocera thoracica (Fallén, 1807)

Camping Seedune, AC 206-611, 4.VI.2011, 1 ♀ van zomereik, DH.

**Parapsallus vitellinus* (Scholtz, 1847)

Camping Seedune, AC 206-611, 4.VI.2011, 4 ♂, 1 ♀ van spar, DH. Bekend van de Oost- en Noord-Friese eilanden (Bröring et al. 1993).

Figuur 3. *Trigonotylus psammaecolor*, nimf.

Foto Mark van Veen.

Figure 3. *Trigonotylus psammaecolor*, nymph.

Photo Mark van Veen.

**Phylus (Phylus) melanocephalus* (Linnaeus, 1767)

Langs Reddingsweg, AC 207-611, 20.VII.610, 1 ex., A. Wijker (foto waarneming.nl); tevens in AC 206-611. Ook op Ameland waargenomen en bekend van de Oost- en Noord-Friese eilanden (Bröring et al. 1993).

Psallus (Apocremnus) betuleti (Fallén, 1826)

Kooiduinen, langs Reddingsweg, AC 208-611, 5 ♂, 1 ♀ van berk, DH.

Psallus (Hylopsallus) perrisi (Mulsant & Rey, 1852)

Camping Seedune, AC 206-611, 4.VI.2011, 4 ♂ van zomereik, DH.

Psallus (Hylopsallus) wagneri Ossiannilsson, 1953

Langs Cornelis Visserpad, AC 206-611, 5.VI.2011, 2 ♂ van zomereik, DH.

**Psallus (Psallus) albicinctus* (Kirschbaum, 1856)

Camping Seedune, AC 206-611, 4.VI.2011, 3 ♂, 3 ♀ van zomereik, DH. Niet bekend van de Oost- en Noord-Friese eilanden (Bröring et al. 1993).

Psallus (Psallus) confusus Rieger, 1981

Camping Seedune, AC 206-611, 4.VI.2011, 11 ♂, 5 ♀ van zomereik, DH.

Psallus (Psallus) varians varians (Herrich-Schaeffer, 1841)

Omgeving Ijsbaan, AC 206-611, 8.VI.2010, 1 ♂ van zomereik, BA; tevens in AC 205-611 en 210-611.

Familie Anthocoridae

Anthocoris limbatus Fieber, 1836

Glop ten oosten van Scheepstrapad, AC 206-611, 8.VI.210, 2 ♀ van wilg, BA.

Temnostethus (Temnostethus) gracilis Horváth, 1907

Dorp, AC 206-610, 8.VI.2010, 1 nimf vijfde stadium op stam iep, BA; tevens in AC 206-611.

Familie Lygaeidae

Drymus (Sylvadrymus) sylvaticus (Fabricius, 1775)

Vochtig duingrasland langs Cornelis Visserpad, AC 206-611, 19.V.2012, 1 ♂, PC (BA).

Scolopostethus grandis Horváth, 1880

Glop ten oosten van Scheepstrapad, AC 206-611, 8.VI.210, 1 ♂, BA.

Acompus rufipes (Wolff, 1804)

Langs Scheepstrapad, AC 208-612, 9.VI.2010, 1 brachypteer ♀ gesleept van echte valeriaan *Valeriana officinalis*, BA. Van de waddeneilanden alleen bekend van Ameland (Aukema et al. 2004).

Familie Cydnidae

Tritomegas bicolor (Linnaeus, 1758)

Voormalige stortplaats Prins Bernardweg, AC 207-611, 19.V.2012, 1 ♀ van witte dovenetel

Lamium album, BA (RMNH).

Familie Pentatomidae

Pentatoma (Pentatoma) rufipes (Linnaeus, 1758)

Westerduinen, AC 205-611, 13.VII.2010, 1 ex., J. van Roosmalen (foto waarneming.nl); tevens in AC 207-611.

Podops (Podops) inuncta (Fabricius, 1775)

Stuifdijk, AC 211-612, 4.VI.2011, 1 ♂, DH; tevens in AC 208-612.

GRIEND

Familie Corixidae

Callicorixa praeusta praeusta (Fieber, 1848)

AC 145-585, 14.VII.2011, 1 ♂, 1 ♀ op licht, D. Lutterop.

Sigara (Sigara) striata (Linnaeus, 1758)

AC 145-585, 28.VI.2010, 1 ♀ op licht, D. Lutterop (foto waarneming.nl).

Sigara (Vermicorixa) lateralis (Leach, 1817)

AC 145-585, 20.VII.2004, 2 ♀ op licht, D. Lutterop (foto waarneming.nl).

Familie Saldidae

Saldula palustris (Douglas, 1874)

AC 145-585, 10.VII.2011, 1 ♂, D. Lutterop.

Salda littoralis (Linnaeus, 1758)

AC 146-584, 27.V.2010, nimfen, D. Lutterop (foto waarneming.nl).

Familie Tingidae

Acalypta parvula (Fallén, 1807)

AC 146-585, 28.VIII.2009, 1 ♂, 5 ♀ (alle brachypteer), S. van Leeuwen.

Familie Miridae

Capsus ater (Linnaeus, 1758)

AC 145-585, 14.VI.2011, 1 ex., D. Lutterop (foto waarneming.nl).

Familie Lygaeidae

Ichnodemus sabuleti (Fallén, 1826)

AC 145-584, 20.IV.2011, 1 macropteer ex. in spin-
nenweb in huis, D. Lutterop (foto waarneming.nl).

Heterogaster urticae Schilling, 1829

AC 145-585, 23.IV.2003, 1 ex in huis, D. Lutterop
(foto waarneming.nl).

Scolopostethus affinis (Schilling, 1829)

AC 145-585, 4.VI.2010, 1 ♀, D. Lutterop (foto
waarneming.nl).

Peritrechus geniculatus (Hahn, 1832)

AC 145-585, 22.VII.2010, 1 ex., D. Lutterop (foto
waarneming.nl).

Peritrechus nubilus (Fallén, 1807)

AC 145-585, 30.VI.2009, 1 nimf vijfde stadium,
D. Lutterop (foto waarneming.nl).

Familie Coreidae

Coriomeris denticulatus (Scopoli, 1763)

AC 145-584, 7.VI.2011, 1 ♂, Ch. Peeters &
D. Lutterop (foto waarneming.nl).

Familie Pentatomidae

Aelia acuminata acuminata (Linnaeus, 1758)

AC 145-585, 10.VI.2011, 3 ex., Ch. Peeters (foto
waarneming.nl).

Pentatoma (Pentatoma) rufipes (Linnaeus,
1758)

AC 145-584, 7.VII.2012, 1 ♂, D. Lutterop.

Sciocoris (Sciocoris) cursitans cursitans (Fabri-
cius, 1794)

AC 146-585, 28.VIII.2009, 1 ex., T. Neckheim
(foto waarneming.nl).

VERGELIJKING TUSSEN DE WADDENEILANDEN

Van de 375 op de waddeneilanden waargenomen
soorten komen er 160 (42,9%) op alle vijf grote
eilanden voor. In 2004 was dit nog 31,3 %. Het
aantal soorten dat de eilanden onderling gemeen
hebben is ook substantieel toegenomen en vari-
eert nu van 61,0 tot 75,4% (tabel 1). De relatief
lage waarden voor Schiermonnikoog in vergelij-
king met de andere eilanden duiden vermoedelijk
op onderbemonstering. Texel (310 soorten) en
Terschelling (302 soorten) hebben met 263 van
de 349 soorten de meeste gemeenschappelijke
soorten (75,4%). De minste overeenkomst (61,1%)
vertonen Vlieland en Schiermonnikoog, die 179
van de 293 soorten gemeenschappelijk hebben.
59 soorten (15,7%) zijn uitsluitend op één van
de eilanden is waargenomen: 25 op Texel (8,1%),
3 op Vlieland (1,3%), 14 op Terschelling (4,6%),
7 op Ameland (2,7 %) en 10 op Schiermonnik-
oog (4,3%).

VERGELIJKING MET HET VASTELAND

Het aangrenzende deel van het vasteland, be-
staande uit Noord-Holland boven het Noordzee-
kanaal, Friesland en Groningen telt 438 soorten
(database Werkgroep Heteroptera van EIS-Neder-
land): 369 in Noord-Holland, 354 in Friesland
en 291 in Groningen.

	N	R	VL	TS	AM	SG
Texel	310	4691	68,3	75,4	69,0	62,2
Vlieland	237	1239		69,5	67,1	61,1
Terschelling	302	4387			71,4	62,2
Ameland	256	1741				67,0
Schiermonnikoog	235	1592				

Tabel 1. Overlap in soortensamenstelling tussen de waddeneilanden in percentages. N: aantal soorten, R: aantal records, TX: Texel, VL: Vlieland, TS: Terschelling, AM: Ameland, SG: Schiermonnikoog.

Table 1. Similarity in species composition between the West Frisian islands in percentages. N: number of species, R: number of records, TX: Texel, VL: Vlieland, TS: Terschelling, AM: Ameland, SG: Schiermonnikoog.

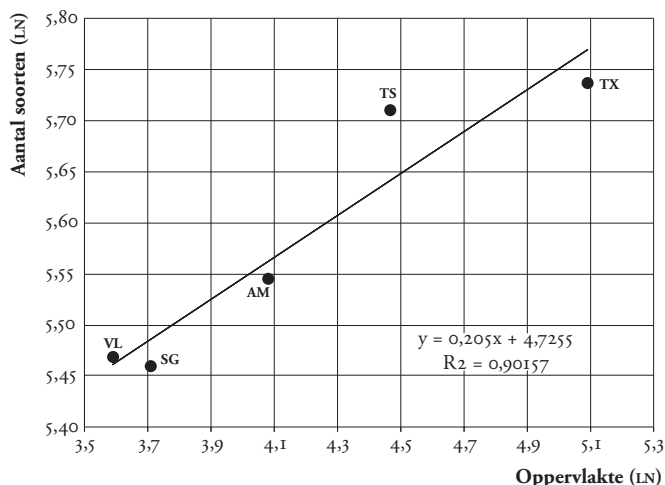
In totaal komen er op de waddeneilanden en het aangrenzende vasteland 469 soorten voor, waarvan er 344 (73,3%) gemeenschappelijk zijn. Opgesplitst per provincie is de overeenkomst van de waddeneilanden met de fauna van de kop van Noord-Holland 72,6%, met Friesland 67,2% en met Groningen 62,4%.

31 soorten van de waddeneilanden (8,3%) zijn niet op het aangrenzende vasteland waargenomen, terwijl 94 soorten (21,5%) van dit deel van het vasteland niet op de waddeneilanden zijn waargenomen. Deze percentages waren in het overzicht van 2004 respectievelijk 8,9 en 26,3%.

Drie soorten zijn uitsluitend van de waddeneilanden bekend: de miride *Lygocoris minor*, die vlak achter de zeereep op kruipwilg *Salix repens* leeft en gemeld is van Texel, Vlieland, Terschelling en Ameland, de piesmatide *Piesma salsolae*, die op Texel bij de Sluftermonding leeft op loogkruid *Salsola kali* en de hier voor het eerst vermelde dipsocoride *Pachycoleus pusillimus*, die vooraansnog alleen bekend is van Schiermonnikoog. De anthoride *Orius horvathi* en de lygaeide *Kleidocerys ericae*, die in een eerder overzicht beperkt leken tot de waddeneilanden (Aukema et al. 2004) zijn inmiddels ook van het vasteland bekend.

VERGELIJKING MET DE OOST- EN NOORD-FRIESE EILANDEN

De vergelijking met de fauna van de Duitse waddeneilanden wordt helaas bemoeilijkt door het ontbreken van recente gegevens van deze eilanden. In tabel 2 zijn ten opzichte van de tabel in het overzicht van 2004 alleen de gegevens van de Oost-Friese eilanden aangepast op basis van Bröring (2008: terrestrische soorten) en Bröring & Niedringhaus (2008: aquatische en semi-aquatische soorten). In totaal zijn er acht soorten bijgekomen, zodat er nu precies 300 soorten zijn waargenomen (tabel 2). Van de Noord-Friese eilanden zijn geen recente vondsten gepubliceerd sinds het overzicht in Bröring et al. (1993), zodat de teller daar nog steeds op 232 soorten staat. In totaal zijn op de Nederlandse en Duitse waddeneilanden 415 soorten aangetroffen (384 soorten in 2004). Het aantal gemeenschappelijke soorten bedraagt 190 (45,6%) tegen 187 (48,7%) in 2004. De waddeneilanden hebben respectievelijk 277 (69,6%) en 205 (51,0%) soorten gemeen met de Oost- en Noord-Friese eilanden. Onderling hebben de Oost- en Noord-Friese eilanden 200 van de 332 soorten gemeen (60,2%).

Figuur 4. Relatie tussen de natuurlijke logaritme (NL) van het aantal soorten wantsen en de natuurlijke logaritme (NL) van de oppervlakte van de waddeneilanden.

Figure 4. Relation between the natural logarithm (NL) of the number of Heteroptera species and the natural logarithm (NL) of the area of the West Frisian islands.

Het aantal unieke soorten is 83 (22,1%) op de Nederlandse waddeneilanden, 13 (4,3%) op de Oost-Friese eilanden en 17 (7,3%) op de Noord-Friese eilanden. Vier soorten van de Duitse waddeneilanden zijn niet uit Nederland bekend: op de Oost-Friese eilanden komen de anthocoride *Xylocoris (Stictosynechia) lativentris* (J. Sahlberg, 1870) en de lygaeide *Dimorphopterus spinolae* (Signoret, 1857) voor, en op de Noord-Friese eilanden de miride *Placochilus seladonicus seladonicus* (Fallén, 1807) en de lygaeide *Ligyrocoris sylvestris* (Linnaeus, 1758).

SLOTBESCHOUWING

In totaal worden in het overzicht 144 nieuwe eilandrecords gegeven: 9 voor Texel, 13 voor Vlieland, 1 voor Terschelling, 70 voor Ameland, 35 voor Schiermonnikoog en 16 voor Griend. Het aantal waargenomen soorten bedraagt hiermee 310 voor Texel, 237 voor Vlieland, 302 voor Terschelling, 256 voor Ameland, 235 voor Schiermonnikoog, 32 voor Griend, 26 voor Rottumeroog en 13 voor Rottumerplaat. Op de waddeneilanden zijn nu 375 soorten wantsen waargenomen, 59,1% van de 635 uit Nederland bekende soorten (Aukema 2011).

Langzamerhand lijkt er met meer dan 12.000 records (tabel 1) een compleet beeld te ontstaan van de fauna van de eilanden. De geconstateerde onderbemonstering van Ameland (Aukema & Hermes 2009) is met de inventarisaties in 2011 en 2012 goedgevoerd ondervangen. Volgens Bröring (1991, 2008) geldt voor de terrestrische wantsen van de Oost-Friese eilanden dat de verschillen in het oppervlak van de eilanden de beste verklaring vormen voor de verschillen in het aantal gevonden soorten: hogere aantallen op grotere eilanden en lagere aantallen op kleinere eilanden. Andere factoren, zoals diversiteit in habitats of biotopen van de eilanden of afstand tot het vasteland (isolatie) speelden in zijn analyse geen rol van betekenis. Ook voor de waddeneilanden is er een significant positieve relatie ($R = 0,949$, $p < 0,02$) tussen de natuurlijke logaritme

van het aantal waargenomen soorten en de natuurlijke logaritme van de oppervlakte van de eilanden (fig. 4).

Wat betreft de nieuwe soorten vallen de voorjaarsmiriden op, waarvan er vijf van de zes aan loofhout gebonden zijn: *Rhabdomiris striatellus*, *Phylus melanocephalus* en *Psallus albicinctus* aan eik, *Phylus coryli* aan hazelaar en *Psallus assimilis* aan Spaanse aak. Ze overwinteren als ei in de jonge twijgen van de waardplant en zijn waarschijnlijk met plantgoed van het vasteland aangeplant. *Anthocoris butleri* leeft exclusief van de bladvlo *Psylla buxi* op buxus en valt eveneens onder de categorie aangeplant.

Rhyparochromus vulgaris is een invasieve soort uit Midden- en Zuid-Europa die zich recent over een groot deel van Zuidoost-Nederland heeft uitgebreid, deels door versleping met openhaardhout (Aukema 2010). De invasieve Noord-Amerikaanse *Leptoglossus occidentalis* is inmiddels van alle grotere eilanden bekend en op Ameland ook reproducerend waargenomen.

DANKWOORD

A.J. Dees, H.T. Edzes, Chr. Geris, Th. Heijerman, R. Hiemstra, J. Huizinga, A. Krediet, S. van Leeuwen, D. Lutterop, J. van der Molen, T. Neckheim, Ch. Peeters, J. van Roosmalen, SBB Vlieland, D. Schermer, G. Strauss, O. Vorst en A. Wijker worden bedankt voor het beschikbaar stellen van materiaal of waarnemingen. Staatsbosbeheer verleende toestemming voor onderzoek op Ameland, Terschelling, Texel en Vlieland.

LITERATUUR

- Aukema, B. 2010. *Rhyparochromus vulgaris*: een vaker voorkomende gast in huis. – Dierplagen 13 (4): 23.
- Aukema, B. & D.J. Hermes 2009. Wantsen van de Nederlandse Waddeneilanden III (Hemiptera: Heteroptera). – Nederlandse Faunistische Mededelingen 31: 89-99.

- Aukema, B. & J.H. Woudstra 1989. Wantsen van de Nederlandse Waddeneilanden (Hemiptera: Heteroptera). – Entomologische Berichten 49: 121-132.
- Aukema, B. & Chr. Rieger (red.) 1995. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region 1. Enicocephalomorpha, Dipsocoromorpha, Nepomorpha, Gerromorpha and Leptopodomorpha. – Nederlandse Entomologische Vereniging, Amsterdam.
- Aukema, B. & Chr. Rieger (red.) 1996. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region 2. Cimicomorpha 1. – Nederlandse Entomologische Vereniging, Amsterdam.
- Aukema, B. & Chr. Rieger (red.) 1999. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region 3. Cimicomorpha II. – Nederlandse Entomologische Vereniging, Amsterdam.
- Aukema, B. & Chr. Rieger (red.) 2001. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region 4. Pentatomomorpha 1. – Nederlandse Entomologische Vereniging, Amsterdam.
- Aukema, B. & Chr. Rieger (red.) 2006. Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region 5. Pentatomomorpha II. – Nederlandse Entomologische Vereniging, Amsterdam.
- Aukema, B., F. Bos, D. Hermes & Ph. Zeinstra 2004. Wantsen van de Nederlandse Waddeneilanden II (Hemiptera: Heteroptera). – Nederlandse Faunistische Mededelingen 21: 79-122.
- Aukema, B., J.G.M. Cuppen, N. Nieser & D. Tempelman 2002. Verspreidingsatlas van de Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera). Deel 1: Dipsocoromorpha, Nepomorpha, Gerromorpha en Leptopodomorpha. – EIS-Nederland, Leiden.
- Bröring, U. 1991. Die Heteropteren der Ostfriesischen Inseln - Ein Beitrag zur Inselbiogeographie. – Drosera, Supplement 1: 1-96.
- Bröring, U. 2008. Die terrestrischen Wanzen der Ostfriesischen Inseln (Heteroptera). – Schriftenreihe Nationalpark Niedersächsisches Wattenmeer 11: 155-164.
- Bröring, U. & R. Niedringhaus 2008. Die Wanzen der süßen und brackigen Gewässer der Ostfriesischen Inseln (Heteroptera: Nepo-, Gerromorpha). – Schriftenreihe Nationalpark Niedersächsisches Wattenmeer 11: 165-169.
- Bröring, U., R. Dahmen, V. Haeseler, R. von Lemm, R. Niedringhaus & W. Schultz 1993. – Dokumentation der Daten zur Flora und Fauna terrestrischer Systeme im Niedersächsischen Wattenmeer 2 (2): 1-207.
- Coulianos, C.-C. 2005. Annotated checklist and distribution of true bugs (Hemiptera-Heteroptera) of Estonia. – Proceedings of the Estonian Academy of Sciences. Biology and Ecology 54: 136-165.
- Golub, V.B. 2004. Record of *Pachycoleus pusillumus* from Voronezh Province of Russia (Heteroptera: Dipsocoridae). – Zoosystematica Rossica 12 (2003): 216.
- Heiss, E. & J. Péricart 2007. Hemiptères Aradidae Piesmatidae et Dipsocoromorphes euro-méditerranéens. – Faune de France 91: 1-509.
- Kerzhner, I.M. 1995. Infraorder Dipsocoromorpha. – In: B. Aukema & Chr. Rieger (red.), Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region 1. Enicocephalomorpha, Dipsocoromorpha, Nepomorpha and Leptopodomorpha. Netherlands Entomological Society: 6-12.

SUMMARY

Bugs of the West Frisian Islands IV (Hemiptera: Heteroptera)

New records of Heteroptera from the West Frisian Islands since the last review in 2009 are listed. A total of 144 new island records are given, including 12 species recorded from the islands for the first time: *Pachycoleus pusillimus* (Dipsocoridae), *Rhabdomiris striatellus*, *Parapsallus vitellinus*, *Phylus coryli*, *Phylus melanocephalus*, *Psallus albicinctus* and *Psallus assimilis* (Miridae), *Anthocoris butleri* and *Xylocoris galactinus* (Anthocoridae), *Scolopostethus puberulus*, *Peritrechus lundii* and *Rhyparochromus vulgaris* (Lygaeidae). *Pachycoleus pusillimus* is recorded here for the first time from the Netherlands. At present 375 species are recorded from the islands.

B. Aukema
D.J. Hermes
P.-p. Chen
N. Nieser
Naturalis Biodiversity Center

Correspondentie:
Berend Aukema
Kortenburg 31
6704 AV Wageningen
baukema@hetnet.nl

Tabel 2. Wantsen van de waddeneilanden. Legenda: AM: Ameland, NF: Noord-Friese eilanden, OF: Oost-Friese eilanden, SG: Schiermonnikoog, TS: Terschelling, TX: Texel, VL: Vlieland, WF: waddeneilanden; *: soort nieuw voor de waddeneilanden; ●: gepubliceerde waarneming; ■: nieuwe waarneming; -: geen waarneming.

Table 2. Heteroptera of the West Frisian islands. Abbreviations: AM: Ameland, NF: North Frisian islands, OF: East Frisian islands, SG: Schiermonnikoog, TS: Terschelling, TX: Texel, VL: Vlieland, WF: waddeneilanden; *: species new for the West Frisian islands; ●: published record; ■: new record; -: no record.

familie/soort	TX	VL	TS	AM	SG	WF	OF	NF
Ceratocombidae								
<i>Ceratocombus coleoptratus</i>	●	-	-	●	●	●	●	-
* <i>Pachycoleus pusillum</i>	-	-	-	-	■	■	-	-
Nepidae								
<i>Nepa cinerea</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Ranatra linearis</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
Corixidae								
<i>Micronecta scholtzi</i>	●	-	-	●	-	●	-	-
<i>Cymatia bonsdorffii</i>	●	-	●	●	●	●	●	●
<i>Cymatia coleoptrata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Cymatia rogenhoferi</i>	■	-	●	-	●	●	●	-
<i>Glaenocoris propinqua</i>	-	-	●	-	●	●	●	-
<i>Arctocoris germari</i>	●	■	●	●	●	●	●	●
<i>Callicorixa praeusta praeusta</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Corixa affinis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Corixa dentipes</i>	■	●	●	-	●	●	●	●
<i>Corixa panzeri</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Corixa punctata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Hesperocorixa castanea</i>	-	-	-	-	-	-	●	●
<i>Hesperocorixa linnaei</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Hesperocorixa moesta</i>	●	●	●	●	●	●	-	-
<i>Hesperocorixa sahlbergi</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Paracorixa concinna concinna</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Sigara selecta</i>	-	■	●	-	-	●	-	-
<i>Sigara stagnalis stagnalis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Sigara nigrolineata nigrolineata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Sigara limitata limitata</i>	●	●	●	-	-	●	●	●
<i>Sigara semistriata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Sigara striata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Sigara distincta</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Sigara falleni</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Sigara fossarum</i>	-	-	●	-	●	●	●	●
<i>Sigara iactans</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Sigara longipalis</i>	●	●	●	■	■	●	●	●
<i>Sigara scotti</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Sigara lateralis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●

familie/soort	TX	VL	TS	AM	SG	WF	OF	NF
Naucoridae								
<i>Ilyocoris cimicoides cimicoides</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
Notonectidae								
<i>Notonecta glauca glauca</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Notonecta lutea</i>	●	-	●	-	●	●	●	●
<i>Notonecta maculata</i>	-	-	●	-	-	●	-	-
<i>Notonecta obliqua</i>	●	●	●	-	-	●	●	●
<i>Notonecta reuteri reuteri</i>	-	●	●	-	-	●	-	●
<i>Notonecta viridis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
Pleidae								
<i>Plea minutissima minutissima</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
Mesoveliidae								
<i>Mesovelia furcata</i>	●	■	●	●	-	●	●	●
Hebridae								
<i>Hebrus pusillus pusillus</i>	●	-	-	-	-	●	●	-
<i>Hebrus ruficeps</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
Hydrometridae								
<i>Hydrometra stagnorum</i>	●	●	●	■	●	●	●	●
Veliidae								
<i>Microvelia reticulata</i>	●	■	●	●	■	●	●	●
<i>Velia caprai caprai</i>	●	-	●	-	●	●	●	●
Gerridae								
<i>Aquarius najas</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Aquarius paludum paludum</i>	■	●	●	■	■	●	-	-
<i>Gerris argentatus</i>	■	-	●	■	●	●	-	●
<i>Gerris gibbifer</i>	●	-	-	-	-	●	●	●
<i>Gerris lacustris</i>	●	●	●	■	●	●	●	●
<i>Gerris odontogaster</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Gerris thoracicus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Gerris lateralis</i>	-	-	●	-	-	●	-	-
<i>Limnopus rufoscutellatus</i>	●	-	●	-	-	●	●	-
Saldidae								
<i>Chiloxanthus pilosus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Chartoscirta cincta cincta</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Chartoscirta cocksi</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Chartoscirta e. elegantula</i>	-	-	-	-	-	-	●	●
<i>Halosalda lateralis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Micracanthia marginalis</i>	-	-	●	-	-	●	●	●
<i>Saldula arenicola arenicola</i>	-	-	●	●	■	●	●	-
<i>Saldula melanoscela</i>	-	-	●	-	●	●	●	-
<i>Saldula opacula</i>	●	●	●	-	●	●	●	-
<i>Saldula orthochila</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Saldula pallipes</i>	●	●	●	●	●	●	●	●

familie/soort	TX	VL	TS	AM	SG	WF	OF	NF
<i>Saldula palustris</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Saldula pilosella pilosella</i>	●	-	●	●	●	●	●	●
<i>Saldula saltatoria</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Salda littoralis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Salda muelleri</i>	-	-	●	●	-	●	-	-
Tingidae								
<i>Acalypta gracilis</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Acalypta nigrina</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Acalypta parvula</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Acalypta platycheila</i>	■	-	●	●	■	●	●	-
<i>Agramma laetum</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Derephysia foliacea foliacea</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Dictyla convergens</i>	●	-	-	●	-	●	●	-
<i>Dictyla humuli</i>	-	-	-	-	●	●	●	-
<i>Dictyonota strichnocera</i>	●	-	-	-	-	●	-	●
<i>Kalama tricornis</i>	●	-	●	●	■	●	●	●
<i>Physatocheila dumetorum</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Physatocheila smreczynskii</i>	-	-	-	●	-	●	-	-
<i>Stephanitis takeyai</i>	-	-	●	-	-	●	-	-
<i>Tingis ampliata</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Tingis cardui</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
Microphysidae								
<i>Loricula bipunctata</i>	●	-	●	■	-	●	●	-
<i>Loricula elegantula</i>	●	-	●	-	-	●	●	●
<i>Loricula pselaphiformis</i>	-	●	●	-	-	●	●	-
<i>Loricula coleoprata</i>	●	-	●	■	-	●	●	-
<i>Loricula exilis</i>	●	-	●	■	●	●	-	-
Miridae								
<i>Bryocoris pteridis</i>	●	-	●	●	■	●	●	-
<i>Monalocoris filicis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Campyloneura virgula</i>	●	●	●	■	●	●	●	-
<i>Dicyphus globulifer</i>	●	-	●	■	●	●	●	-
<i>Dicyphus epilobii</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Dicyphus errans</i>	●	■	●	■	-	●	●	-
<i>Dicyphus pallicornis</i>	●	●	●	●	-	●	●	-
<i>Deraeocoris flavilinea</i>	●	-	●	■	-	●	-	-
<i>Deraeocoris scutellaris</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Deraeocoris lutescens</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Adelphocoris lineolatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Adelphocoris quadripunctatus</i>	●	-	-	-	●	●	-	-
<i>Adelphocoris ticinensis</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Apolygus lucorum</i>	●	●	●	■	●	●	●	●
<i>Apolygus spinolae</i>	●	●	●	-	●	●	-	●

familie/soort	TX	VL	TS	AM	SG	WF	OF	NF
<i>Calocoris r. roseomaculatus</i>	●	●	-	-	●	●	●	●
<i>Camptozygum aequale</i>	-	-	-	■	●	●	●	●
<i>Capsus ater</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Capsus pilifer</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Charagochilus gyllenhalii</i>	-	-	●	●	■	●	●	●
<i>Closterotomus fulvomaculatus</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Closterotomus norwegicus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Dichrooscytus gustavi</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Dichrooscytus rufipennis</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Liocoris tripustulatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Lygocoris minor</i>	●	●	●	●	-	●	●	●
<i>Lygocoris pabulinus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Lygocoris rugicollis</i>	●	-	●	●	■	●	-	●
<i>Lygus gemellatus</i>	-	-	●	●	-	●	-	-
<i>Lygus maritimus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Lygus pratensis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Lygus rugulipennis</i>	●	●	●	■	●	●	●	●
<i>Megacoelum beckeri</i>	●	●	-	■	-	●	-	-
<i>Megacoelum infusum</i>	●	-	●	-	-	●	-	-
<i>Neolygus contaminatus</i>	●	●	●	■	●	●	●	●
<i>Neolygus populi</i>	●	●	●	■	-	●	-	-
<i>Neolygus viridis</i>	●	-	●	■	-	●	-	-
<i>Orthops basalis</i>	●	●	●	■	●	●	-	-
<i>Orthops campestris</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Orthops kalmii</i>	-	-	-	-	-	-	●	●
<i>Pantilius tunicatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Phytocoris insignis</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Phytocoris ulmi</i>	●	-	-	■	-	●	●	●
<i>Phytocoris varipes</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Phytocoris longipennis</i>	●	●	●	-	-	●	●	●
<i>Phytocoris pini</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Phytocoris populi</i>	●	-	●	-	-	●	-	-
<i>Phytocoris reuteri</i>	●	●	●	-	-	●	●	-
<i>Phytocoris tiliae tiliae</i>	●	-	-	-	●	●	-	-
<i>Pinalitus cervinus</i>	●	●	-	-	-	●	●	●
<i>Pinalitus rubricatus</i>	●	-	●	-	-	●	●	●
<i>Polymerus palustris</i>	●	-	-	-	-	●	-	●
<i>Polymerus unifasciatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Polymerus vulneratus</i>	●	-	●	●	-	●	●	-
* <i>Rhabdomiris striatellus</i>	-	-	-	■	-	■	-	-
<i>Stenotus binotatus</i>	●	-	●	●	-	●	●	-
<i>Leptopterna dolabrata</i>	-	-	●	-	-	●	●	●
<i>Leptopterna ferrugata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●

familie/soort	TX	VL	TS	AM	SG	WF	OF	NF
<i>Megaloceroea recticornis</i>	-	-	●	■	■	●	●	-
<i>Notostira elongata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Pithanus maerkeli</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Stenodema calcarata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Stenodema trispinosa</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Stenodema bolsata</i>	-	-	-	-	-	-	●	●
<i>Stenodema laevigata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Stenodema virens</i>	-	-	●	-	-	●	●	-
<i>Teratocoris antennatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Teratocoris paludum</i>	-	-	-	-	●	●	-	-
<i>Teratocoris saundersi saundersi</i>	●	-	●	●	●	●	●	●
<i>Trigonotylus caelestialium</i>	●	■	●	■	●	●	●	-
<i>Trigonotylus psammaecolor</i>	●	●	●	●	■	●	●	●
<i>Trigonotylus ruficornis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Orthocephalus saltator</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Pachytomella parallela</i>	●	●	●	●	●	●	-	-
<i>Strongylocoris leucocephalus</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Strongylocoris luridus</i>	●	●	●	■	-	●	●	●
<i>Blepharidopterus angulatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Blepharidopterus diaphanus</i>	●	-	●	-	●	●	●	●
<i>Cyllecoris histrionius</i>	●	●	●	●	■	●	●	-
<i>Cyrtorhinus caricis</i>	-	-	●	-	-	●	●	●
<i>Fieberocapsus flaveolus</i>	●	●	●	●	-	●	●	-
<i>Globiceps fulvicollis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Heterocordylus genistae</i>	-	-	●	-	-	●	-	●
<i>Heterocordylus leptocerus</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Heterocordylus tibialis</i>	●	-	●	●	-	●	●	●
<i>Heterotoma planicornis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Malacocoris chlorizans</i>	●	-	-	-	●	●	●	-
<i>Mecomma ambulans</i>	-	-	-	-	-	-	●	●
<i>Orthotylus ericetorum ericetorum</i>	●	-	●	■	-	●	●	●
<i>Orthotylus flavosparsus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Orthotylus moncreaffi</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Orthotylus rubidus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Orthotylus flavinervis</i>	●	●	●	■	-	●	●	●
<i>Orthotylus marginalis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Orthotylus nassatus</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Orthotylus prasinus</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Orthotylus tenellus</i>	●	-	●	■	■	●	-	-
<i>Orthotylus virens</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Orthotylus viridinervis</i>	●	-	●	■	-	●	●	-
<i>Orthotylus concolor</i>	●	-	●	-	-	●	●	●
<i>Orthotylus virescens</i>	●	●	●	■	-	●	●	●

familie/soort	TX	VL	TS	AM	SG	WF	OF	NF
<i>Orthotylus bilineatum</i>	-	-	-	-	-	-	●	●
<i>Pseudoloxops coccineus</i>	●	-	-	-	-	●	●	-
<i>Pilophorus cinnamopterus</i>	●	●	●	■	●	●	●	●
<i>Pilophorus clavatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Pilophorus confusus</i>	●	●	●	●	-	●	●	●
<i>Pilophorus perplexus</i>	●	●	●	-	●	●	●	-
<i>Halodapus rufescens</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Systellonotus triguttatus</i>	●	-	●	-	■	●	●	●
<i>Amblytylus albidus</i>	-	-	-	-	-	-	●	●
<i>Amblytylus nasutus</i>	●	●	●	■	■	●	●	-
<i>Asciodema obsoleta</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Atractotomus magnicornis</i>	-	-	●	-	-	●	-	-
<i>Atractotomus mali</i>	●	-	●	■	■	●	●	-
<i>Campylomma annulicorne</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Campylomma verbasci</i>	-	-	-	-	-	-	●	●
<i>Chlamydatus saltitans</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Chlamydatus pulicarius</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Chlamydatus pullus</i>	●	-	-	-	-	●	●	●
<i>Chlamydatus evanescens</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Compsidolon salicellum</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Conostethus griseus</i>	●	-	●	●	●	●	●	●
<i>Conostethus roseus</i>	-	-	-	●	■	●	●	●
<i>Conostethus venustus</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Europiella artemisiae</i>	-	-	-	-	●	●	●	●
<i>Europiella decolor</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Harpocera thoracica</i>	●	-	-	■	■	●	-	-
<i>Lopus decolor decolor</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Macrotylus paykullii</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Megalocoleus molliculus</i>	●	●	●	-	-	●	●	●
<i>Megalocoleus tanaceti</i>	●	-	●	●	●	●	●	●
<i>Monosynamma bohemanni</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Monosynamma maritimum</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Oncotylus punctipes</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
* <i>Parapsallus vitellinus</i>	-	-	-	-	■	■	●	●
<i>Phoenicocoris obscurellus</i>	-	-	●	■	-	●	●	●
* <i>Phylus coryli</i>	-	-	-	■	-	■	-	-
* <i>Phylus melanocephalus</i>	-	-	-	■	■	■	-	-
<i>Placochilus seladonicus</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Plagiognathus a. arbustorum</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Plagiognathus chrysanthemi</i>	●	●	●	■	●	●	●	●
<i>Psallus betuleti</i>	●	-	●	-	■	●	●	-
<i>Psallus montanus</i>	-	●	●	-	-	●	-	-
* <i>Psallus assimilis</i>	-	-	-	■	-	■	-	-

familie/soort	TX	VL	TS	AM	SG	WF	OF	NF
<i>Psallus perrisi</i>	●	■	●	●	■	●	●	-
<i>Psallus variabilis</i>	●	-	-	-	-	●	●	-
<i>Psallus wagneri</i>	●	-	●	-	■	●	-	-
<i>Psallus ambiguus</i>	●	-	●	■	-	●	●	-
<i>Psallus quercus</i>	-	-	●	-	●	●	●	-
* <i>Psallus albicinctus</i>	-	-	-	-	■	■	-	-
<i>Psallus confusus</i>	●	●	●	■	■	●	●	-
<i>Psallus falleni</i>	●	●	●	-	●	●	●	●
<i>Psallus flavellus</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Psallus haematodes</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Psallus lepidus</i>	●	■	●	■	-	●	●	-
<i>Psallus salicis</i>	●	●	●	-	-	●	-	-
<i>Psallus varians varians</i>	●	●	●	●	■	●	●	-
<i>Salicarus roseri</i>	●	-	●	-	-	●	●	-
<i>Sthenarus rotermundi</i>	●	●	●	■	-	●	●	●
<i>Tytthus pygmaeus</i>	●	●	●	-	-	●	●	-
Nabidae								
<i>Himacerus major</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Himacerus mirmicoides</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Himacerus apterus</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Himacerus boops</i>	-	●	●	●	●	●	●	-
<i>Nabis limbatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Nabis lineatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Nabis flavomarginatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Nabis ericetorum</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Nabis ferus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Nabis pseudoferus pseudoferus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
Anthocoridae								
<i>Acompocoris alpinus</i>	●	●	●	■	●	●	-	●
<i>Acompocoris pygmaeus</i>	-	-	●	■	-	●	●	●
* <i>Anthocoris butleri</i>	-	-	-	■	-	■	-	-
<i>Anthocoris confusus</i>	●	●	●	■	●	●	●	●
<i>Anthocoris limbatus</i>	●	-	●	●	■	●	●	-
<i>Anthocoris nemoralis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Anthocoris nemorum</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Anthocoris sarothamni</i>	●	-	●	-	-	●	-	●
<i>Anthocoris simulans</i>	●	-	●	-	-	●	-	-
<i>Temnostethus gracilis</i>	●	●	●	-	■	●	●	●
<i>Temnostethus pusillus</i>	-	-	●	■	-	●	●	●
<i>Tetraphleps bicuspis</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Orius horvathi</i>	●	●	-	■	●	●	-	-
<i>Orius laticollis laticollis</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Orius majusculus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●

familie/soort	TX	VL	TS	AM	SG	WF	OF	NF
<i>Orius minutus</i>	●	●	●	●	-	●	●	●
<i>Orius vicinus</i>	●	●	●	■	●	●	-	-
<i>Orius niger</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Amphiareus obscuriceps</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Brachysteles parvicornis</i>	●	-	-	-	●	●	-	-
<i>Lyctocoris campestris</i>	●	●	●	●	-	●	●	●
<i>Xylocoris cursitans</i>	-	-	-	-	●	●	-	-
* <i>Xylocoris galactinus</i>	-	■	-	-	-	■	●	-
<i>Xylocoris lativentris</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
Cimicidae								
<i>Cimex lectularius</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
Reduviidae								
<i>Empicoris vagabundus</i>	●	●	●	■	-	●	●	-
<i>Reduvius personatus</i>	●	-	●	-	-	●	-	-
<i>Coranus subapterus</i>	●	●	●	-	-	●	●	●
Aradidae								
<i>Aradus cinnamomeus</i>	●	-	●	■	-	●	-	-
Lygaeidae								
<i>Nysius ericae ericae</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Nysius helveticus</i>	■	●	●	-	●	●	●	●
<i>Nysius graminicola</i>	-	-	●	-	-	●	-	-
<i>Nysius senecionis senecionis</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Nysius thymi thymi</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Orsillus depressus</i>	-	-	●	-	-	●	-	-
<i>Kleidocerys ericae</i>	●	■	●	-	-	●	-	-
<i>Kleidocerys privignus</i>	●	●	●	●	-	●	-	-
<i>Kleidocerys resedae resedae</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Cymus aurescens</i>	-	-	-	-	-	-	●	●
<i>Cymus clavicolus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Cymus glandicolor</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Cymus melanocephalus</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Dimorphopterus spinolae</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Ischnodemus sabuleti</i>	●	●	●	■	-	●	●	●
<i>Geocoris grylloides</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Chilacis typhae</i>	●	●	●	■	●	●	-	-
<i>Heterogaster urticae</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Metopoplax ditomoides</i>	●	-	●	-	-	●	-	-
<i>Drymus brunneus brunneus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Drymus ryei</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Drymus sylvaticus</i>	●	●	●	●	■	●	●	●
<i>Eremocoris abietis</i>	-	●	●	-	-	●	●	●
<i>Eremocoris plebejus</i>	●	●	●	●	-	●	●	●
<i>Gastrodes abietum</i>	-	●	-	-	●	●	●	-

familie/soort	TX	VL	TS	AM	SG	WF	OF	NF
<i>Gastrodes grossipes grossipes</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Ischnocoris angustulus</i>	●	●	-	-	-	●	-	●
<i>Lamproplax picea</i>	-	-	-	-	●	●	-	-
<i>Scolopostethus affinis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Scolopostethus decoratus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Scolopostethus grandis</i>	-	-	-	●	■	●	-	-
* <i>Scolopostethus puberulus</i>	-	-	-	■	-	■	-	-
<i>Scolopostethus thomsoni</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Taphropeltus contractus</i>	●	●	-	●	●	●	-	●
<i>Aphanus rolandri</i>	●	-	●	■	-	●	-	-
<i>Emblethis denticollis</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Gonianotus marginepunctatus</i>	●	●	●	-	-	●	-	-
<i>Macrodemia microptera</i>	●	●	●	●	-	●	●	●
<i>Pionosomus varius</i>	●	●	●	■	●	●	●	●
<i>Pterotmetus staphiliniformis</i>	-	-	●	-	-	●	●	-
<i>Trapezonotus arenarius arenarius</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Trapezonotus desertus</i>	-	●	-	-	-	●	●	-
<i>Megalonotus antennatus</i>	-	-	-	-	●	●	●	-
<i>Megalonotus chiragra</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Megalonotus praetextatus</i>	●	●	●	●	●	●	-	-
<i>Megalonotus sabulicola</i>	●	-	-	-	-	●	-	●
<i>Sphragisticus nebulosus</i>	●	■	●	■	-	●	-	●
<i>Ligyrocoris sylvestris</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Pachybrachius fracticollis</i>	●	●	●	■	●	●	●	●
<i>Pachybrachius luridus</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Plinthisus pusillus</i>	●	■	-	●	●	●	●	●
<i>Plinthisus brevipennis</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Graptopeltus lynceus</i>	●	●	●	●	●	●	-	-
<i>Peritrechus geniculatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
* <i>Peritrechus lundii</i>	■	-	-	-	-	■	-	●
<i>Peritrechus nubilus</i>	●	●	●	■	-	●	●	●
<i>Rhyparochromus pini</i>	-	-	-	-	-	-	●	●
* <i>Rhyparochromus vulgaris</i>	■	-	-	-	-	■	-	-
<i>Acompus rufipes</i>	-	-	-	●	■	●	-	-
<i>Stygnocoris fuliginus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Stygnocoris rusticus</i>	●	●	●	●	-	●	●	●
<i>Stygnocoris sabulosus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
Piesmatidae								
<i>Parapiesma quadratum</i>	●	●	●	●	-	●	●	●
<i>Parapiesma salsolae</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Piesma capitatum</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Piesma maculatum</i>	●	●	●	■	-	●	●	●

familie/soort	TX	VL	TS	AM	SG	WF	OF	NF
Berytidae								
<i>Neides tipularius</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Berytinus minor minor</i>	●	●	●	-	●	●	●	●
<i>Berytinus crassipes</i>	●	-	-	-	-	●	●	-
<i>Berytinus montivagus</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Berytinus signoreti</i>	●	-	●	●	●	●	●	●
<i>Gampsocoris punctipes punctipes</i>	-	●	●	●	-	●	●	-
Stenocephalidae								
<i>Dicranocephalus medius</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
Rhopalidae								
<i>Brachycarenum tigrinus</i>	●	-	●	-	●	●	●	●
<i>Corizus hyoseyani</i>	-	-	-	-	●	●	-	-
<i>Liorhyssus hyalinus</i>	-	●	●	-	●	●	-	-
<i>Rhopalus parumpunctatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Stictopleurus abutilon</i>	●	-	●	-	-	●	-	-
<i>Chorosoma schillingii</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Myrmus miriformis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
Coreidae								
<i>Arenocoris fallenii</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Ceraleptus lividus</i>	●	-	●	-	-	●	-	-
<i>Coriomeris denticulatus</i>	●	●	●	-	-	●	-	-
<i>Coreus marginatus marginatus</i>	●	●	●	■	●	●	●	-
<i>Leptoglossus occidentalis</i>	■	■	■	■	●	●	-	-
<i>Spathocera dalmanii</i>	●	-	●	-	-	●	-	-
<i>Gonocerus acuteangulatus</i>	●	●	●	-	●	●	-	-
Cydnidae								
<i>Byrsinus flavicornis</i>	●	●	-	-	-	●	-	-
<i>Legnotus limbosus</i>	●	●	●	●	-	●	●	-
<i>Legnotus picipes</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Sebirus luctuosus</i>	●	●	-	-	-	●	●	●
<i>Sebirus morio</i>	●	●	-	-	-	●	●	-
<i>Tritomegas bicolor</i>	●	-	-	■	■	●	●	●
Thyreocoridae								
<i>Thyreocoris scarabaeoides</i>	-	●	●	■	-	●	●	●
Acanthosomatidae								
<i>Acanthosoma b. haemorrhoidale</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Cyphostethus tristriatus</i>	-	-	●	■	-	●	●	-
<i>Elasmotethus interstinctus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Elasmucha fieberi</i>	-	●	●	-	-	●	●	-
<i>Elasmucha grisea grisea</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
Scutelleridae								
<i>Odontoscelis lineola</i>	●	●	●	-	-	●	●	-
<i>Eurygaster t. testudinaria</i>	●	●	-	■	●	●	-	-

familie/soort	TX	VL	TS	AM	SG	WF	OF	NF
Pentatomidae								
<i>Arma custos</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Jalla dumosa</i>	-	-	●	-	-	●	●	-
<i>Picromerus bidens</i>	●	●	●	●	-	●	●	●
<i>Rhacognathus punctatus</i>	-	-	●	-	-	●	●	●
<i>Troilus luridus</i>	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Zicrona caerulea</i>	-	-	-	●	-	●	●	-
<i>Aelia acuminata acuminata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Aelia klugii</i>	●	-	●	●	●	●	●	●
<i>Neottiglossa pusilla</i>	●	-	●	●	●	●	●	●
<i>Carpocoris fuscispinus</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Chlorochroa j. juniperina</i>	●	-	●	-	-	●	-	●
<i>Chlorochroa pinicola</i>	-	●	-	-	-	●	●	-
<i>Dolycoris baccarum</i>	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Palomena prasina</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Peribalus strictus</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Pentatoma rufipes</i>	-	-	●	■	■	●	●	-
<i>Piezodorus lituratus</i>	●	●	●	■	-	●	●	●
<i>Sciocoris cursitans cursitans</i>	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Eurydema oleracea</i>	●	●	●	●	-	●	●	-
<i>Eurydema ornata</i>	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Eurydema dominulus dominulus</i>	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Graphosoma lineatum</i>	-	●	●	-	-	●	-	-
<i>Podops inuncta</i>	●	●	-	■	■	●	-	-
Totaal aantal soorten	310	237	302	256	235	375	300	232